

Vergaderjaar 2008–2009

29 452

Tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel

Nr. 97

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 januari 2009

Inleiding

Op 24 april 2008 vond naar aanleiding van berichtgeving in de media een spoeddebat plaats over het Pieter Baacentrum (PBC) (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2007–2008, nr. 81, blz. 5724-5737). Het debat richtte zich met name op de kwaliteit van de rapportages, het beleid rondom de moeilijk onderzoekbaren en de rapportprijs. Tijdens dit debat heb ik toegezegd u te informeren over de exploitatielast van het PBC en een doorlichting uit te laten voeren door de Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt). Vanwege de specifieke functie van het PBC heeft de ISt deze doorlichting samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGz) verricht. Hun gezamenlijk rapport bied ik u hierbij aan¹.

In deze brief ga ik eerst in op de exploitatielast en vervolgens op de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen van de doorlichting. Hierbij gebruik ik dezelfde opbouw als het rapport.

Exploitatielast PBC

Sinds 2005 maakt het PBC ongeveer 225 rapportages per jaar. In de jaren daarvoor bedroeg het aantal circa 190. De kosten die gemoeid zijn met het opstellen van de klinische rapportage Pro Justitia zijn gestegen van 8,8 miljoen in 2003 tot 13,3 miljoen in 2007 (Exclusief DJI-brede overhead en RGD-lasten). Deze stijging is met name te verklaren door de volgende kostenposten:

- Reguliere loon- en prijsstijgingen en de invoering van de marktconforme salariering van psychiaters per 1 juli 2005;
- Technische boekhoudkundige aanpassingen als gevolg van de vorming van het NIFP waardoor er een herverdeling van de kosten heeft plaatsgevonden;
- Kosten die gepaard gaan met de algemene ontwikkeling (investering in opleidingen en wetenschappelijk onderzoek) van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP);

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

- Kosten in verband met aanpassingen van het DJI (brand) veiligheidsbeleid, waaronder intensivering van de Bedrijfshulpverlening en omtrekbeveiliging van het complex.

De verwachting is dat de kosten voor 2008 nagenoeg op gelijk niveau zullen blijven als in 2007, behoudens de reguliere loon- en prijsstijgingen.

Conclusie exploitatielast PBC

Tijdens het debat op 24 april is de stijging van de exploitatielast uitvoerig aan de orde geweest. Die stijging is aanzienlijk hoger dan op grond van de toegenomen productie met bijna 20% (van 190 naar 225 rapportages) verwacht mag worden. Op hoofdlijnen kan deze kostenstijging verklaard worden door – voor het PBC onvermijdbare – meerkosten als gevolg van reguliere loon- en prijsstijgingen en technische boekhoudkundige aanpassingen en investeringen in de – door alle betrokkenen gewenste – verbetering van de kwaliteit van het PBC. Met het oog op preciezer inzicht in de kostenstijging laat ik een audit uitvoeren. Indien de uitkomsten daartoe aanleiding geven zal ik uw Kamer daarover nader informeren.

Doorlichting

Algemene indruk

De inspecties hebben in september 2008 het PBC bezocht. De ISt heeft zich voornamelijk gericht op de aspecten rechtspositie en bejegening van observandi, veiligheid en de stand van zaken met betrekking tot de organisatie. De IGz heeft zich met name gericht op de ontwikkeling en kwaliteit van het diagnostisch proces zoals dat in het PBC toepassing vindt. De ISt geeft aan dat het in het algemeen goed gesteld is met de rechtspositie van en omgang met de personen die in het PBC verblijven. Voorts constateren beide inspecties dat er met betrekking tot de organisatieontwikkeling voortgang is geboekt. De IGz concludeert dat de Pro Justitia rapportages door middel van een zorgvuldig en professioneel diagnostisch en observatieproces tot stand komen.

Belangrijkste bevindingen inspecties

Rechtspositie en bejegening observandi

Er is, mede als gevolg van het klinische observatieklimaat, een zeer ruim dagprogramma met veel activiteiten. De observandi hebben veel relatieve vrijheid en de contacten met de groepsleiding zijn gericht op overleg en samenwerking. Op sommige criteria van het aspect rechtspositie en bejegening, met name op het gebied van borging, acht de ISt enkele verbeteringen mogelijk zoals het vastleggen van procedures op het gebied van administratieve inschrijving van observandi en het aan een audit onderwerpen van het werkproces van de medische dienst. Daarnaast doet de ISt de aanbeveling om het PBC mee te nemen in de gedetineerdensurvey binnen de justitiële inrichtingen.

De aanbevelingen op het gebied van de rechtspositie en bejegening van de observandi neem ik over.

Veiligheid

De ISt constateert dat er op het gebied van de veiligheid de laatste jaren veel is geïnvesteerd en dat er vooruitgang is geboekt. Op sommige gebieden zijn er verbeteringen mogelijk. De aanbevelingen van de ISt neem ik op één na over. Ik houd bij de uitvoering van deze aanbevelingen rekening met de bijzondere positie die het PBC inneemt als huis van bewaring met een klinisch observatieklimaat. De aanbeveling over het scheiden van de portiersloge neem ik niet over, vanwege de financiële en

gebouwelijke consequenties. Met het NIFP zal ik bezien hoe een andere passende oplossing kan worden gevonden.

Organisatie

In 2006 is het NIFP ontstaan uit de forensisch psychiatrische diensten en het PBC. In hetzelfde jaar heeft de nieuwe directie van het NIFP een ambitieus ontwikkelplan opgesteld waarin de inhoudelijke hoofdlijnen, het besturingsmodel en de werkwijzen van de nieuwe organisatie uiteengezet zijn. Onderdeel van dit plan is de reorganisatie en herstructurering van het PBC. De ISt constateert dat vooruitgang wordt geboekt en dat daarbij nauw en constructief wordt samengewerkt met de medezeggenschap binnen het NIFP. Het personeel van het PBC toont zich erg betrokken bij de herstructurering en is bereid «er voor te gaan», aldus de ISt. Naar het oordeel van de ISt is er echter een aantal remmende factoren. De ISt noemt onder andere het ontbreken van een visiedocument waarin de beoogde organisatieontwikkeling, mede wat het personeelsbeleid betreft, is opgenomen.

Ik neem de aanbevelingen aangaande de organisatie over. Hoewel er een grote mate van betrokkenheid is geconstateerd onder de medewerkers, is er de afgelopen jaren sprake van een hoog personeelsverloop bij enkele afdelingen van het PBC. Er is hierbij volgens de IGz niet gebleken dat de kwaliteit van de rapportages in het geding is geweest. De werving en selectie alsmede het streven naar een zo divers mogelijke bestand van groepsleiders zijn, reeds enkele jaren, een aandachtspunt binnen het PBC. Het visiedocument met betrekking tot de organisatieontwikkeling is inmiddels in voorbereiding en wordt naar verwachting in januari 2009 vastgesteld.

Diagnostiek

De IGz heeft onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het diagnostisch onderzoek dat in het PBC wordt uitgevoerd. De IGz constateert dat er bij de totstandkoming van de rapportages sprake is van een zorgvuldig en professioneel proces. Ook indien er sprake is van een moeilijk observeerbare verdachte geeft de IGz aan dat het PBC haar opdracht zo goed mogelijk uitvoert. Het PBC is daarbij alert om in voorkomende gevallen duidelijk aan te geven wat de beperkingen zijn en reikwijdte van het rapport is. Er zijn hierover duidelijke spelregels afgesproken en beleidsafspraken gemaakt. Er wordt gebruik gemaakt van evidence based methoden en technieken volgens de laatste stand van de wetenschap. De totstandkoming is de laatste jaren gestandaardiseerd. Er is verbetering te zien in de continuïteit en samenhang van diagnostische processen en daardoor is ook de kwaliteit van de rapportages toegenomen. Hierbij wordt actief samenwerking gezocht met vakgenoten in binnen- en buitenland. Voorts wordt door middel van interne en externe reviews getracht de kwaliteit van de rapportages verder te verbeteren. De IGz verzoekt het PBC om in kaart te brengen op welke wijze de kwaliteit van de rapportages verder versterkt wordt in 2009.

Op dit moment wordt een plan van aanpak opgesteld waarin wordt aangegeven op welke wijze in 2009 de kwaliteit van de rapportages verder wordt versterkt. In dit plan van aanpak wordt de visie van het NIFP op organisatieontwikkeling geïntegreerd. Dit plan van aanpak wordt, na overleg met de ISt, in januari 2009 naar de IGz gestuurd.

Conclusie bevindingen inspecties

Het spoeddebat van 24 april 2008 richtte zich met name op de kwaliteit en wetenschappelijke onderbouwing van de klinische rapportages Pro Justitia.

De inspecties constateren dat er in de afgelopen jaren is geïnvesteerd in de kwaliteit van de rapportages en dat hiervan ook resultaten zichtbaar zijn. De rapportages komen tot stand door middel van evidence based methoden en technieken.

In 2006 is gestart met de reorganisatie en herstructurering van het PBC aan de hand van een ontwikkelplan voor drie jaar. Inmiddels is twee jaar aan de uitvoering van dit plan gewerkt en zijn er verschillende resultaten zichtbaar, zo concluderen ook beide inspecties. Het eindresultaat is echter nog niet bereikt. In 2009 zal het NIFP de herstructurering, met behulp van de bevindingen uit dit onderzoek, verder optimaliseren.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak